

САЙЛАУКЕНОВА ӘЙГЕРІМ ЕРЛАНҚЫЗЫ

1 курс магистранты
Қиыр Шығыс кафедрасы
Шығыстану факультеті
әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

БЕЛЯЛОВА АЙГЕРИМ ЕРМЕКОВНА

PhD, педагогика ғылымдарының докторы
Қиыр Шығыс кафедрасы
Шығыстану факультеті
әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

«КӨҢІЛ-КҮЙ, СЕЗІМ» ТАҚЫРЫБЫНА ҚАТЫСТЫ КОРЕЙ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ТІЛДЕРІНІҢ ФРАЗЕОЛОГИЗМДЕРІ МЕН ПАРЕМИЯЛАРЫНА САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ

Түйін. Қазақ және корей тілдері типологиялық агглютинативті тілдер болып табылады және екі тіл де алтай тілдер тобына жатады. Осылайша, олардың жүйелі түрде көптеген синтаксистік және морфологиялық ұқсастықтары бар. Осы фактілерді негізге ала отыра, бұл зерттеудің мақсаты – адамның дене мүшелері атауларынан құралған эмоцияларды білдіретін паремияларды салыстыру арқылы екі тіл арасындағы ұқсастық пен айырмашылықты анықтап салыстырмалы талдау жүргізу. Мақалада көңіл-күй, сезім тақырыбындағы паремиялар қуаныш, қайғы, махаббат, ашу-ыза және қорқыныш сынды бес негізгі эмоционалдық топқа бөлініп қарастырылады. Адамның дене-мүшесіне қатысты немесе тілге тірек ету арқылы жасалатын паремиялар мен фразеологиялық бірліктер тек дененің бір бөлігін ғана емес, сондай-ақ ол арқылы түрлі адам эмоцияларын, іс-қимылдар мен өмір салтын білдіреді. Бұл зерттеудің нәтижелері корей және қазақ тілдеріндегі паремиялар мен фразеологиялық бірліктерін игеру мен оларды одан әрі зерттеушілерге көмек болады деп үміттенеміз.

Түйінді сөздер: қазақ тілі, корей тілі, паремиялар, фразеологиялық бірліктер, толық эквиваленттер, ішінара эквиваленттер.

Резюме. Казахский и корейский языки по типологии являются агглютинативными языками и оба языка относятся к группе алтайских языков. Таким образом, они систематически имеют множество синтаксических и морфологических сходств. Основываясь на этих фактах, целью этого исследования является сопоставление паремий, выражающих эмоции с использованием частей тела человека, путем их сопоставления сходства и различия между двумя языками. В статье рассматриваются паремии на тему эмоций, чувств, разделяемые на пять основных эмоциональных групп, таких как радость, печаль, любовь, гнев и страх. Паремии и фразеологические единицы, которые состоят из названий частей тела человека представляют собой не только часть тела, но и различные человеческие эмоции, действия и образ жизни. Мы надеемся, что это результаты данного сравнительного анализа будут способствовать изучению и дальнейшим работам исследователей паремий и фразеологических единиц в корейском и казахском языках.

Ключевые слова: казахский язык, корейский язык, паремии, фразеологические единицы, полные эквиваленты, частичные эквиваленты.

Summary. Kazakh and Korean languages are typologically agglutinative languages and both languages belong to the group of Altai languages. Thus, they systematically have many syntactic and morphological similarities. Based on these facts, the purpose of this research is to compare paremias expressing emotions using parts of the human body, by comparing the similarities and differences between two languages. The article discusses paremias on the topic of emotions, feelings, divided into five main emotional groups, such as joy, sadness, love, anger and fear. Paremias and phraseological units, consisting of names of human body parts, represent not only a part of body, but also various human emotions, actions and lifestyle. We hope that the results of this comparative analysis will promote study and further work of paremias researchers and phraseological units in Korean and Kazakh languages.

Keywords: Kazakh language, Korean language, paremias, phraseological units, full equivalents, partial equivalents.

Соңғы уақытта Корея мен Қазақстан арасындағы экономикалық, мәдени және саяси қатынастар нығайып, іскерлік әріптестіктің зор әлеуеті күн сайып кеңейіп келеді. 2017 жылдың 27 наурызында Корея Республикасының Білім министрлігі мен Халықаралық білім беру ұлттық институты

2017-2021 жылдар аралығында арнайы шет-тілдерін оқыту жоспарын(First Special Foreign Language Education Promotion five-year basic plan for 2017 ~ 2021) жариялады. Бұл жоспар бойынша қазақ тілін қоса алғанда 53 елдің тілін оқыту басты назарға алынып, мемлекетаралық қарым-қатынастарды одан әрі нығайту үшін әр салада білікті мамандарды даярлау қажеттігін атап өткен еді. Қазіргі жаһандану дәуірінде екі тілде де еркін сөйлейтін мамандарға деген қажеттілік күн санап арта түсуде, сондықтан лингвистика саласында да екі тілді салыстыра және салғастыра талдау әдістері арқылы жасалып жатқан зерттеулер белсенді түрде дамып келеді. Тиісінше, екі елдің тілін оқып-үйрену кезінде лингвистика тұрғысынан елдің мәдениетін, сондай-ақ сөздік қорын және грамматикасын көрсететін фразеологиялық бірліктерді үйрену өте маңызды деп айтуға болады. Кез келген тілді мақал-мәтелдер, идиомалар, тұрақты сөз тіркестері арқылы зерттесе, онда сол тілде сөйлейтін халықтың менталитетін, ой-өрісінің ерекшеліктері мен мәдени құндылықтарын, әлемге немесе басқа ұлттарға, халықтарға деген көзқарасын білуге болады. Сондай-ақ кез келген шет тілін білетін аудармашы үшін шет тіліндегі мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді біліп, орынды қолдана алуы оның тілді қаншалықты жоғары деңгейде меңгергенінің дәлелі болары хақ.

XIX ғасырдың екінші жартысынан бастап паремиялар жеке ғылым ретінде паремиялогияның зерттеу нысаны болып қарастырыла бастағанымен, жалпы тілтанымдық зерттеулерде оларды құрылымдық-мағыналық тұрпат және коммуникациядағы қызмет тұрғысынан фразеологизмдерге ұқсауы себебінен бұл мақалада фразеологиялық бірліктер деп қарастыруға шештік. Паремиялар мен фразеологиялық бірліктер әрбір тілдің бірегей аспектісі ретінде сол тілде сөйлейтін ұлттың сипатын жақсы түсіну үшін ең негізгі және қажетті құрал болып табылады [Ә.Сайлауқенова, 2020, 109 б]. Мақал-мәтелдер «халық даналығының қоры» және ол «ескі дүние» мен «заман талабына сай жаңғыратын жаңа ұғымдармен толығып отыратын» екі жақты тілдік процесстердің «ұйытқысы» ретінде айқындалады [Исаева Ж.И. 2014, 232 б]. Бұл зерттеудің мақсаты – корей және қазақ тілдеріндегі паремиялар мен фразеологиялық бірліктерді талдау негізінде екі тіл арасындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды анықтау. Осы мақсатқа қол жеткізу үшін эмоцияны білдіретін паремиялар мен фразеологиялық бірліктер салыстырмалы талдау нысанына алынды. Осындай тілдік бірліктерге қатысты жарияланған зерттеулер мен ғылыми мақалалардың көптігі бір жағынан паремиялар мен фразеологиялық тіркестердің құрылымын зерттеудің теориялық, тәжірибелік тұрғыдан өзектілігін айғақтаса, екінші жағынан, бұл мәселенің тіл білімі үшін маңыздылығы мен

аса күрделілігін де көрсетеді.

Корей және қазақ тілдері типологиялық классификация бойынша агглютинативті тілдер қатарына жатады және екі тіл де алтай тілдер тобынан болады. Себебі сөйлем құрылымы, яғни, сөйлем мүшелерінің орналасу тәртібі ұқсас, агглютинативті тұрпаттағы сипаты бойынша сөз түбіріне бір аффикстен соң бірнеше аффикстердің бірінен соң бірінің жалғануы, фонетикалық сипат бойынша дауыс ырғағы мен екпіннің қойылуы да ұқсас келеді. Осыған байланысты, екі тілдің жүйелі ұқсастығы бар екенін мойындай отырып, бұл зерттеуде паремиялар мен фразеологиялық бірліктерді морфология мен семантика тұрғысынан талдап, екі тіл арасындағы ерекшеліктер мен ұқсастықтарды салыстыратын боламыз.

Екі тілді грамматикалық тұрғыда салыстырып, сараптама жасаған зерттеушілер көп [G. Batyrkhanova, 2013; A. Kadyrova, 2014; Song Sooyoung, 2016; Jung Ta-mi, 2016], дегенмен эмоцияны білдіретін паремиялар мен фразеологиялық бірліктерді зерттеген еңбектер мен ғылыми мақалалар саусақпен санарлық. Зерттеудің осы қиындықтарының орнын толтыру үшін қазақ және корей тіліндегі фразеологиялық сөздіктерді, сонымен қатар онлайн деректер базасы қолданылды. Біріншіден, корей және қазақ сөздіктеріне шолу жасалды, Пак Ен Джун және Чхве Кен Бонның (1996) «Фразеологиялық сөздігі», Корей тілі ұлттық институтының «Стандартты корей тілі сөздігі» (2008), ал қазақ тіліндегі сөздіктерден Ісмет Кеңесбаевтың (2007) «Қазақ тілінің фразеологиялық сөздігі» негізгі деректер ретінде қолданылса, паремияларға салыстырмалы талдау жасалынған ғылыми мақалалар, сондай-ақ паремиялар мен фразеологиялық бірліктер туралы жазылған ғылыми зерттеу жұмыстары қосымша деректер ретінде қолданылды. Зерттей келе адамның эмоциясын білдіретін паремиялар мен фразеологиялық бірліктер көп жағдайда мынадай дене мүшелерінің қатысымен жүзеге асатыны анықталды: бас, көз, құлақ, бет, мұрын, ауыз, тіл, қол, аяқ, кеуде, иық, арқа, бауыр, жүрек және т.б.

Дене мүшелері атауларымен байланыстымақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестер тек дене бөліктеріне ғана қатысты емес, сонымен қатар олар арқылы түрлі эмоциялар мен сезімдер, мінез-құлқы, тіпті, адамның өмір салтын да білуге болады [A. Belyalova, 2017, 155 б]. Бұл зерттеуде екі тілдегі эмоция, көңіл-күй, ішкі сезімдерді білдіретін паремияларды салыстыратын боламыз. Және осы зерттеу жұмысы алдағы зерттеулерге бастау болады деп сенеміз.

Әдетте, тіл білімінде екі немесе одан да көп сөздер бірдей немесе ұқсас мағынаға ие болса, синонимдер деп аталады. Жалпы алғанда лингвистикада бүгінде толық синоним бола алатын лексикалық бірліктер жоқ. Сондықтан «синоним» дегенге қарағанда, мағынасы ұқсас сөздерді ма-

ғыналас сөздер деген әлдеқайда дұрысырақ болады деген ойдамыз. Бұл жұмыстағы негізгі мақсат корей және қазақ тілдері арасындағы нақты айырмашылықтар мен ұқсастықтарды зерттеу болып табылады, сол себепті формасы мен мағынасы бойынша ұқсас «толық эквиваленттер» мен «ішінара эквиваленттер» әдістері арқылы аударуға келетін фразеологиялық бірліктерді қарастырамыз. Осы тұста, «ішінара эквиваленттер» әдісінің екі түрлі формасы бар екенін айта кеткен жөн. Оның біріншісі – формасы әртүрлі, мағынасы бір фразеологиялық бірліктер болса, екіншісі – формасы бір, мағынасы әртүрлі фразеологиялық бірліктер болып табылады. Оларға сәлден соң нақтырақ анықтама беріп тоқталатын боламыз, алдымен «толық эквиваленттерді» қарастырайық.

Толық эквиваленттер. Толық эквиваленттер – формасы да, мағынасы да бірдей фразеологиялық бірліктер. Лингвистикалық және материалдық тұрғыдан алғанда, қазақ және корей тілдерінің арасында ішінара бірдей элементтерді қоспағанда, біршама айырмашылық бар [A. Belyalova, 2017, 163 б]. Бұл зерттеуде семантика мен морфология тұрғысынан екі тілдің ұқсастығы мен айырмашылықтарының зерттеу пәні ретінде қаралған фразеологиялық бірліктер бес негізгі эмоциялық диапазон шеңберінде талданды. Сондай-ақ біз бұл жерде күнделікті өмірде жиі қолданатын паремиялар мен фразеологиялық бірліктерді негізге алдық. Алдымен қазақ тілі мен корей тілінің ұқсастықтары анық көрінетін толық эквиваленттерді қарастырдық.

1-кесте. Толық эквиваленттер кестесі (формасы да, мағынасы да бірдей)

Қазақ тілінде	Корей тілінде	Мағынасы	Эмоция түрі
Көз жасы шығу	눈물이다	Қуаныштан/қайғыдан көзіне жас алу	Қуаныш/қайғы
Басын салбырату	고개를숙이다	Жерге қарады, тұнжырады/	Қайғы
Жүрегі алып ұшу	가슴이 설레다	Ғашықтықтан жүрегі дүрсілдеу	Махаббат
Тісін қайрау	이를갈다	Қатты ашулану	Ашу
Беті ағару	얼굴이 하얘지다	Қатты шошу	Қорқыныш
Жүрегі лүпілдеу	심장/가슴이 뛰다	Жүрегі қаты соғу	Махаббат
Көз алдында тұру	눈(앞)에 선하다	Түрі есінен кетпеу	Махаббат
Жүрегі ауыру	가슴이 아프다	Қайғыру, жаны ашу	Қайғы
Жүрегі жарылу	가슴이 찢어지다	Қайғы-мұңан жүрегі қатты ауыру	Қайғы
Көзін алайту	눈을 부릅뜨다	Ашулы көзбен қарау	Ашу
Алақан ұру	손뼉을 치다	Шаттану, қол соғу	Қуаныш
Белін жазу	허리를 펴다	Серпілу, ұзақ уақыт қайғыдан кейін жақсылықтың болуы	Қуаныш

Толық эквиваленттер кестесінде көрсетілген эмоцияны білдіретін фразеологиялық бірліктер мағыналары бір-біріне сәйкес келетін, аударма кезінде аса қатты қиындықтар туғызбайтын күнделікті өмірде жиі кездесетін тұрақты тіркестер болып табылады. Алайда кейбір фразеологиялық бірліктер екі түрлі мағына беретіндіктен контекстке байланысты аударуға тура келеді. Яғни, «көзінен жас шығу» «қуаныштан» немесе «қайғыдан көзіне жас алу» сынды екі түрлі эмоцияны, «қуаныш» пен «қайғыны» бірдей білдіреді. Екінші жағынан, бір эмоцияны әртүрлі фразеологиялық бірліктер арқылы бейнелеуге болады. Толық эквиваленттер кестесіне сүйенсек «қуаныш» эмоциясын «көз жасы, алақан, бел» сынды дене мүшелеріне байланысты паремиялар арқылы өрнектеуге болады. Ескерте кететін жай, бұл

жердегі «белге» байланысты паремия тек «қуанышты» ғана білдіре алады. Ал «қайғы» эмоциясы «көз жаспен» қоса «бас» пен «жүрекке» қатысты паремиялар арқылы беріледі. Сол сияқты «махаббат» сезімін білдіретін тұрақты тіркестер көбінесе «жүрек, кеуде, көзбен» байланысты. «Ашуға» келетін болсақ, қарсыластың үрейін тудыратын қару ретінде «көз» бен «тісті» пайдалану арқылы өрнектеледі. Соңғысы ол – «қорқыныш» сезімі. Оны көбінесе «бетке» байланысты тұрақты тіркестер арқылы береді. Адамдар қорыққан кезде, олардың бетінде эмоциялар пайда болады және оларды қазақ тілінде де, корей тілінде де бірдей бет терісінің түсі өзгеру белгілері арқылы түсіндіреді.

Осылайша адамдардың сыртқы факторлардың әсерінен бастан кешіретін психологиялық

феноменді «эмоция» деп атайды [А. Belyalova, 2017, 165 б.]. Эмоциялар сананың өзгеруін сезініп, ақыл-ойдың түрлі жағдайларын өрнектейтін дене бөліктеріне қатысты паремияларды зерттеудің негізі болып табылады. Демек, толық эквиваленттердің бар болуы қазақ және корей тілдерінің ұқсастығының бар екенін растайтын факт. Ол мәдениеттен бастау алатын екі ұлттың ұқсас психологиялық когнитивті моделге ие екендігіне байланысты деуге әбден болады. Толық эквиваленттер кестесінде көрсетілгеннен басқа, пішіні мен мағынасына бірдей көптеген паремиялар бар, алайда біз ең жиі кездесетін паремияларды

мысал ретінде алдық.

Ішінара эквиваленттер. Ішінара эквиваленттер – формасы әртүрлі, мағынасы бір фразеологиялық бірліктер. Екі тілдегі паремияның мағынасы бірдей болғанымен, құрылымы мен пішіні жағынан әртүрлі болуын ішінара эквиваленттер деп айтады. Мысалы, қазақ тіліндегі «аяғын тұсау» және корей тіліндегі «тобығын/ тобығынан ұстау» деген паремиялардың сөздік құрамы сәйкес келмегенімен, екеуі де ауыспалы мағынада «ісі алға баспай, бір орында тұрып қалу» дегенді білдіріп тұр.

2-кесте. Ішінара эквиваленттер кестесі (формасы әртүрлі, мағынасы бір)

Қазақ тілі	Корей тілі	Мағынасы	Эмоция түрі
Кеудесі көтерілу	어깨가올라가다 (иығы көтерілу)	Көңіл-күйі көтеріңкі болу	Қуаныш
Жүрегіне жара салу	가슴에못을박다 (жүрегіне шеге қадау)	Жанына жаралады, қинады	Қайғы
Көзін қысу	눈이맞다 (көзі түйісу)	Махаббат сезімін бөлісу	Махаббат
Көзі шығу	눈이동그레지다 (көзі дөңгелену)	Қорқыныштан немесе шошығаннан көзін кеңінен ашу	Қорқыныш

Ішінара эквиваленттер кестесінде көрсетілген паремиялар құрылымы жағынан бір-біріне сәйкес келмегенімен, семантика тұрғысынан екі тілде де бірдей мағынаға ие болып тұрғаны белгілі. Яғни, қазақ тіліндегі «кеудесі көтерілу» тіркес пен корей тіліндегі «иығы көтерілу» деген тіркестердің мағынасы бір-біріне сәйкес келіп, құрамындағы сөздер әртүрлі болғанымен, екеуі де көңіл күйі көтеріңкі болу» деген мағынаны беріп тұр. Келесі салыстыратын фразеологиялық бірліктер ол қазақ тіліндегі «жүрегіне жара салу» мен корей тіліндегі «жүрегіне шеге қадау». Бұл екеуі де «ЗАТ ЕСІМ-не+ЗАТ ЕСІМ+ЕТІСТІК» формасында тұрғанымен құрамындағы «жара», «шеге» сынды сөздері әртүрлі. Дегенмен екі тілде де «жанын жаралау» деген мағынада қолданылады.

Жоғарыда айтылғандай, сүйіспеншілік пен махаббат сезімдерін білдіретін тұрақты тіркестердің көпшілігі «жүрек, көз және кеуде» сөзері арқылы құралады. Ішінара эквиваленттерде де құрамында «көз» сөзі кездесетін фразеологиялық бірлікті кездестіруге болады. Сәйкесінше, «көзін қысу (ЗАТ ЕСІМ-н+ЕТІСТІК) мен «көзі түйісу»(ЗАТ ЕСІМ+ЕТІСТІК) деген қазақ және корей

тілдеріндегі тіркестер махаббат сезімін білдіреді. Ал қорқыныш эмоциясын «көз» лексикалық бірлігі құрамында бар тұрақты тіркестер арқылы білдіруге болады. Корей тіліндегі «көзі дөңгелену» тіркесі қазақ тіліндегі «көзі шығу» деген тіркеспен сәйкес келіп, екеуі де «қорқыныш» сезімін білдіру мақсатында қолданылады.

Ішінара эквиваленттер. Ішінара эквиваленттер – формасы бір, мағынасы әртүрлі фразеологиялық бірліктер. Екі тілдегі фразеологиялық бірліктердің құрылымы немесе мағынасы жағынан айырмашылығы болуының ең негізгі себебі психологиялық факторлар болып табылады. Атап айтсақ, формасы бірдей фразеологиялық бірліктер бір тілде заттардың ұқсастығын білдіретін метафора немесе тілдер арасындағы жақындыққа сәйкес пайдаланатын метонимияны қолдана отырып, фразеологиялық мағына құру үшін қолданылады және мұндай тіркестердің мағыналары бірдей немесе әртүрлі болады [А. Belyalova, 2017, 166 б.]. Қазақ және корей тіліндегі формасы мен құрылымы бірдей, бірақ мағыналары бөлек фразеологиялық бірліктер төмендегі кестеде көрсетілген.

3-кесте. Ішінара эквиваленттер кестесі (формасы бір, мағынасы әртүрлі)

Қазақ тілі	Мағынасы	Корей тілі	Мағынасы
Іші ауыру	Өкіну	배가아프다	Қызғану
Беті ашылу	Ұяты кеткен	얼굴이퍼지다	Уайымы жоғалу
Жанын беру	Біреу үшін жанын қию, өлу	마음을주다	Жақсы көру
Беті қату	Ашулану	안색이굳어지다	Қобалжу
Іші күй	Қызғану	속이타다	Уайымдау

3-кестеде көрсетілген формасы бір мағынасы бөлек фразеологиялық бірліктер қазақ және корей тілдері арасындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды көрсететін екі негізгі факторды анықтайды. Біреуі «объективті фактор» болса, екіншісі «субъективті фактор». Бұл жердегі объективті фактор – ол басқа тілдер мен этникалық мәдениеттерде жоқ, тек бір ғана елдің тіліне тән табиғи немесе мәдени шынайылық, ал субъективті фактор дегеніміз керісінше екі елдің тілі мен мәдениетіне тән шынайылықтар олардың фразеологиялық бірліктерінен көрініс табады. Бұл зерттеуде біз «қуаныш», «қайғы», «махаббат», «ашу» және «қорқыныш» сынды негізгі эмоциялық диапазондар шеңберінде эмоциялар мен сезімдерді сипаттайтын фразеологиялық бірліктерді салыстырып, олардың семантикалық және морфологиялық ерекшеліктеріне талдау жасадық.

Бұл зерттеудің мақсаты – адамның дене мүшелері атауларына байланыстыкөніл-күй, эмоцияларды сипаттайтын паремияларды салыстыру арқылы қазақ және корей тілі арасындағы ұқсастық пен айырмашылықтарды анықтап салыстырмалы талдау жүргізу болды. Бұл мақсатқа қол жеткізу үшін біз алдымен, фразеологиялық бірліктерді аударудың әдістерін түсіндіріп, кейін екі тілдің түсіндірме сөздіктері мен фразеологиялық сөздіктердің, ғылыми мақалалардың көмегіне жүгіне отырып қазақ және корей тілдеріндегі эмоцияны білдіретін паремияларға салыстырмалы талдау жасадық. Эмоцияны білдіретін паремиялар «қуаныш», «қайғы», «махаббат», «ашу» және «қорқыныш» сынды 5 түрлі эмоциялық диапазон шеңберінде және 3 түрлі фразеологиялық аудару тәсілінің негізінде қарастырылды. Олар: толық эквиваленттер және ішінара эквиваленттер (формасы әртүрлі, мағынасы бір/формасы бір, мағынасы әртүрлі). Салыстырмалы талдау

нәтижесінде бұл екі тілде де «мәні, құрылымы, компоненті және эмоция түрі» сияқты критерийлер бойынша салыстыруға келетін паремиялар мен фразеологиялық бірліктердің бар екендігіне анық көз жеткіздік. «Жүрегі алып ұшу», «басын салбырату», «көз жасы шығу», «тісін қайрау» сынды фразеологиялық бірліктер осыған мысал бола алады. Сондай-ақ құрылымдық сипаттамалар мен формалар бойынша ішінара ұқсас фразеологиялық бірліктер де болды. Ол әрине екі тілдің лингвистикалық ерекшеліктерін көрсететін факт. Бұл лингвистикалық ерекшеліктердің болуы корей және қазақ фразеологиялық бірліктерінің арасындағы екі негізгі факторға байланысты: «объективті факторлар» және «субъективті факторлар». Корей және қазақ тілдерінің бұл паремияларын салыстыра талдай отырып, әр елде мәдени тұрғыда әртүрлі қабылданатын эмоционалдық формалардың сипаттамасын білдік. Жоғарыда айтып өткендей бұл зерттеу жұмысы, сөздіктер мен ғылыми мақалалар аясында жазылды. Келешекте зерттеу жұмысының аясын қазақ және корей тілдерінде жазылған әдеби шығармаларды сараптауға дейін кеңейтетін болса, онда екі тілдің ұқсастықтары мен айырмашылықтарын одан әрі тереңірек түсініп, сондай-ақ әрбір тілге тән ерекшеліктерді де молынан анықтауға болады деп сенеміз. Паремиялар мен фразеологиялық бірліктерді зерттеп жүрген көптеген ғалымдар айтқандай, шет тіліндегі әртүрлі ұғымдарды қамтитын мақал-мәтелдерді түсіну оңай болмайды. Алайда, әртүрлі тақырыптағы паремия концептілеріне, тұрақты тіркестерге салыстырмалы талдау жасау арқылы олардың зерттеу аясын кеңейте аламыз. Себебі олардың семантикалық, мағыналық сипатымен қатар, құрамындағы лексикалық бірліктер мен басқа да грамматикалық компоненттерінің этимологиялық шығу тегін зерттеп білу де маңызды.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Сайлауенова Ә.Е., «Оқу, білім» тақырыбына қатысты корей мақал-мәтелдерін қазақ тіліне аударудың фразеологиялық әдісі// Фараби әлемі:халықаралық ғылыми конференция материалы, Алматы, 2020. – 109-112 б.
2. Исаева Ж.И. Паремиялар құрамындағы «тірек» сөздердің ішкі құрылымдылық мағынасы // Халықаралық ғылыми-көпшілік журнал «Қазақстанның ғылымы мен өмірі». – Астана, 2014. № 6 (27) – 231-236 б.
3. Кеңесбаев І. Қазақ тілінің фразеологиялық сөздігі Алматы: ҚазАқпарат, 2007. – 356 б.
4. Belyalova, A. (2017). A comparative study of emotional expression idiomatic phrases in Korean and Kazakh languages. The Linguistic Association of Korea Journal, 25(3), 153-171 p.
5. Jung Ta-mi. (2016). A Study on the Acquisition Patterns of Korean Sub-Terms: Focusing on Kazakh Learners. Master's thesis. Hankuk University of Foreign Studies. Republic of Korea.
6. National Institute of Korean Language. (2008). Standard Korean Dictionary. Seoul. Republic of Korea.
7. Park Young-jun, Choi Kyung-bong. (1996). Idiomatic Dictionary, Paju, Taehaksa. Republic of Korea.
8. Song Sooyoung. (2016). A study on Korean unit noun education plan for Kazakh learners. Master's thesis. Kyunghee Cyber University. Republic of Korea.